

STORTINGET

Innst. 191 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:40 S (2022–2023)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Birgit Oline Kjerstad og Hilde Marie Gaebpie Danielsen om ein ny skogpolitikk

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringa gjennomføre tiltak som sikrar næringsuavhengige, fagbiologiske registreringar av all naturskog og skog i Noreg som er eldre enn 100 år.
2. Stortinget ber regjeringa innføre hogstmoratorium for flatehogst i dei attverande naturskogane og i skog som aldri før har vore flatehogd, inntil skogvernmålet er nådd.
3. Stortinget ber regjeringa fremme forslag om nødvendige lovendringar og endre forskrifter for å innføre søknadsplikt for all flatehogst, slik at denne kan vurderast etter naturmangfaldlova kapittel II om biologiske verneverdiar.
4. Stortinget ber regjeringa snarast ta initiativ til ei større offentleg utgreiing med mål om å meisle ut ei ny, berekraftig skogforvaltning bygd på ny kunnskap om klimagassutslepp, biologisk mangfald og alternative avverkingmetodar.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, lederen Marianne Sivertsen Næss og Hadia Tajik, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Kenneth Engvoll Løland, Siv Mossleth og Ole André Myhrvold, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, understreker at en bærekraftig skogpolitikk må bygge på en fornuftig balansegang mellom aktivitet og miljøhensyn, og mellom bruk og vern som ivaretar de mange roller norske skoger har for samfunnet. Skogen er sentral for det norske naturmangfoldet og er hjem til om lag halvparten av Norges rødlistearter. I store deler av landet har en aktiv skogindustri stor betydning for sysselsettingen og næringsutviklingen, og legger livsgrunnlaget for befolkningen. Skogen er også viktig for friluftslivet og naturopplevelsene.

Komiteen mener et godt kunnskapsgrunnlag om den økologiske tilstanden i norske skoger er essensielt for et mer bærekraftig skogbruk. Komiteen viser til at Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med Klima- og miljødepartementet har gitt et oppdrag til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet om å sammenstille et felles kunnskapsgrunnlag om den økologiske til-

standen i norsk skog. Langsiktig og god forvaltning av norske fornybare skogressurser er en forutsetning for et bærekraftig skogbruk og videre utvikling av næringen.

Komiteen viser til behandlingen av Meld. St. 14 (2015–2016), der det ble vedtatt å be regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 pst. av skogarealet.

Komiteen mener det frivillige vernet i stor grad har vært vellykket, med et lavt konfliktnivå, stor interesse fra private skogeiere og en betydelig økning i vernet skogareal.

Komiteen vil også understreke viktigheten av dialog og samarbeid mellom næringsinteresser, grunneiere og verneinteresser i saker som berører natur, miljøvern og næringsinteresser. En bærekraftig utvikling som tar hensyn til artsmangfold, bevaring og naturvern, er i alles interesse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til svarbrev fra statsråd Sandra Borch til komiteen 8. desember 2022, som påpeker den positive utviklingen norske skogressurser har hatt det siste århundret, med god tilvekst og en voksende andel eldre skog av det totale skogarealet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at av de over 150 000 livsmiljøer som er registrert i norske skoger, har over 71 000 nøkkelbiotoper frem til i dag blitt frivillig satt til side.

Dette flertallet mener videre en aktiv skogpolitikk er en konkret og rimelig klimaløsning. Den norske skogen tar i dag opp rundt halvparten av de samlede norske klimagassutslippene.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at en skog i vekst kombinert med en aktiv forvaltning med hogst, planting, gjødsling og ungsogpleie kan bidra både til klimagevinst og en bærekraftig bruk av norske naturressurser.

Dette flertallet vil understreke at miljøinnsatsen i skogbruket har økt de siste tjue årene, og at skogbruket gjør mye for å bedre identifisere nye livsmiljøer og truede naturtyper. Takket vært blant annet god forvaltning av skogressursene har Norges skogvolum og arealene med gammel skog økt det siste hundreåret. Dette flertallet er derfor positive til at norsk skognæring frivillig har kartlagt og avsatt ulike livsmiljøer i mer enn 71 000 nøkkelbiotoper. Samtidig er det viktig å få mer kunnskap om, og vurdere nye tiltak for, å iva-

reta intensjonen ved miljøregistreringen og unngå svakheter i måten miljøverdier blir kartlagt og registrert på i norske skoger. For å styrke tilliten og kvaliteten til miljøregistreringene kan det for eksempel være behov for økt uavhengig kontroll av miljøkartleggingen og registreringen, og økt kompetanse benyttet i kartleggingen.

Dette flertallet vil understreke behovet for en balansert lovgivning som tar hensyn til eiendomsrett og næringsfrihet, samt bevaring av skog og natur og artsmangfold. I utformingen av kartleggings- og regelverk må både grunneiere, næringsinteresser, naturorganisasjoner og forskningsmiljøer trekkes inn, slik at vi får et godt og langsiktig regelverk.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil videre påpeke at ved opprettelse av verneområder skal lokaldemokratiet tillegges avgjørende vekt.

Dette flertallet merker seg at det i forslaget hevdes at miljøregistreringene som gjøres gjennom MiS-kartleggingen (Miljøregistrering i skog), ofte ikke holder god nok kvalitet. Dette flertallet avviser ikke at det kan være rom for forbedringer i lovgivning og reguleringer, men vil samtidig påpeke at mer enn 70 000 nøkkelbiotoper er avsatt gjennom denne kartleggingen, og at kartleggingsmetodikken er utviklet på bakgrunn av mer enn 100 vitenskapelige forskningsartikler. Dette flertallet vil videre påpeke at det er mye å hente på å samordne de ulike kartleggingsmetodene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti påpeker at skogen binder klimagasser, og bærekraftig forvaltning av skog ivaretar nøkkelbiotoper og biologisk mangfold. Skog er et viktig økosystem som blant annet sirkulerer og renser vann, renser luft, lagrer karbon og hindrer erosjon. Vi henter mange typer ressurser fra skogen, for eksempel mat, medisiner, ved og byggematerialer.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Stortingets flertall med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti fra 2013 omtrent doblet bevilgningene til frivillig skogvern, med mål om å ivareta artsmangfoldet i norsk skog og dempe konfliktnivået mellom skogeiere og vernemyndigheter. For å beskytte truede arter og naturtyper, er det viktig at skogvernet er effektivt og treffsikkert. Disse medlemmer er derfor opptatt av at skogeierne har god oversikt over egne miljøverdier og kan tilby verdifull skog til vern. Da må man også sikre at miljøregistreringen brukes riktig i alle tilfeller. Disse

medlemmer mener at det også er viktig for å unngå hogst av bevaringsverdige områder.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser blant annet til at skogbruksmyndighetene gjennomfører forvaltningskontroll av bruken av tilskuddsmidler til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer, men at det ikke gjennomføres stikkprøvekontroller av registreringene i felt. I en utredning fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet fra 2021, om forvaltning av den eldste skogen og nøkkelbiotopene, pekes det på økt kontroll i felt som et tiltak for å kvalitetssikre praktiseringen av instruks og veileder for Miljøregistrering i Skog (MiS).

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens metode for innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdier i norsk skog, og vurdere tiltak for å sikre at intensjonen med miljøregistrering er ivaretatt, og at miljøregistreringen har tilstrekkelig kvalitet.»

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne legg til grunn at ei berekraftig forvaltning av skogen er heilt nødvendig for at Noreg skal nå måla i naturavtalen om å stanse tap av biologisk mangfald, 30 pst. representativt vern og 100 pst. berekraftig forvaltning av areala. Desse medlemene viser til svarbrevet frå landbruks- og matministeren, der det blir peika på skogbruket sitt miljøansvar og skognæringa sitt sertifiseringssystem PEFC, der det er stilt 27 krav som må etterlevast for at tømmeret skal kunne bli sertifisert som berekraftig tømmer. Desse medlemene viser også til MiS, Miljøkartlegging i skog, som har vore Landbruks- og matdepartementet si storsatsing med mål om å betre kunnskapen om biologisk mangfald i skog. MiS skal gi betre registrering, overvaking og forvaltning av miljøverdiane i skogen. MiS vart ein del av skogbruksplanlegginga i 2002, og registreringane dannar grunnlag for både forvaltning, hogst og miljøsertifisering av vyrke. MiS er også viktig for Landskogstakseringa, som overvaker utviklinga for viktige livsmiljø for biologisk mangfald i skog. Det er derfor svært viktig at tilliten til verktøyet blir oppretthalde gjennom grundige og nøytrale kartleggingar.

Desse medlemene viser til landbruks- og matministeren sin uttale om at det ikkje er vedteke ein tidfesta framtidsplan for skogvernet, og at det ikkje trengst fordi prosentandelen gamal skog aukar, at skogvernet blir finansiert over det årlege statsbudsjettet, og at det såleis er vanskeleg å legge ein tidsplan for å nå skogvern-målet. Desse medlemene vil peike på at det er nettopp difor det er så viktig med ei ny større melding som

adresserer problema, og som skisserer ein ny skogpolitikk for å løyse dei. Desse medlemene viser til Rapport nr. 1352 (Evaluering av norsk skogvern 2016), som syner at skogvernet er svært ulikt mellom fylka og såleis ikkje er representativt nok. Berre 1,4 pst.–2,7 pst. skog var verna i fylka rundt Oslofjorden, i Agder og på Vestlandet, medan 6,3–8,3 pst. av skogen var verna i fylka nord for Nord-Trøndelag. Landskogtakseringa syner at det er svært lite produktiv skog og skog med høg bonitet som er verna. Lite skog er verna i låglandet under 300 m (2,8 pst.) og i varme vegetasjonssoner (1,9 pst.). Dette syner at det ikkje er godt nok å operere med gjennomsnittstal når det kjem til skogvern, at det hastar å kartlegge betre den gamle naturskogen og sørge for å verne meir og forvalte skog betre i område der det er størst press på areala. Det er viktig å sikre eit representativt utval av skogtypar som bekkekløfter, edellauvskog, kalkskog, kystfuruskog og fuktskog i område med stort biologisk mangfald før det er for seint. Desse medlemene viser til at naturskog er eit omforeint omgrep som er brukt i skogøkologisk samanheng i mange tiår, jamfør NIBIO-rapport nr. 44 (2020). Desse medlemene peikar på NINA-rapport 1886 (Naturindeks for Norge 2020), NINA-rapport 2000 (Vurdering av økologisk tilstand for skog i Norge 2020), Norsk raudliste for arter (Artsdatabanken 2021), Norsk raudliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018) og framandartslista (Artsdatabanken 2018) som rapportar som gir god dokumentasjon på at truslane mot artsmangfaldet i gamal naturskog må takast meir på alvor. Det er bra at Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet har gitt Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet i oppdrag å samstille eit felles kunnskapsgrunnlag for den økologiske tilstanden i skog, men det trengst ei meir omfattande melding der det også blir gjort greie for korleis naturavtalen skal fylgjast opp i skogpolitikken.

Disse medlemmer viser til at Norge i dag gir subsidier til å, med kirurgisk presisjon, hogge noe av den mest biologisk verdifulle skogen vi har, gjennom å subsidiere hogst i bratt terreng og skogsbilveier inn i områder som ikkje har vært flatehogd tidligere. Å stanse denne subsidiebruken er i tråd med FN's naturavtale vedtatt i Montréal i desember 2022, som Norge har sluttet seg til. Å fase ut naturskadelige subsidier er en av de enkleste måtene å stanse ødeleggelse av natur på.

Disse medlemmer viser til at skog utgjør en viktig naturlig beskyttelse mot ras, flom og skred, blant annet ved at trærnes røtter binder jordsmonnet og reduserer kraften i vindkast. I Norge i dag har vi ikke oversikt over hvilken skog som bidrar med denne økosystemtjenesten. Det blir viktigere og viktigere å kartlegge dette i takt med at klimaendringene gjør at faren for ras, flom og skred øker.

Disse medlemmer viser til at det i dag ikke er noen meldeplikt for hogst i gammel naturskog som ikke

har vært flatehogd, og dermed er høyaktuell for frivillig vern. I ytterste konsekvens kan det føre til at viktige verneverdier hogges.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse alle subsidier som går til hogst i bratt terreng og til skogsbilveier inn i områder som ikke har vært flatehogd tidligere.»

«Stortinget ber regjeringa legge fram forslag om nødvendige lovendringer og endra forskrifter for å innføre søknadsplikt for all flatehogst, slik at denne kan vurderast etter naturmangfoldloven kapittel II om biologiske verneverdiar.»

«Stortinget ber regjeringa snarast ta initiativ til ei større offentlig utgreiing med mål om å meisle ut ei ny berekraftig skogforvaltning bygd på ny kunnskap om klimagassutslepp, biologisk mangfald og alternative avverkningsmetodar.»

Disse medlemmer mener vi må stanse avskogingen innen 2030. Disse medlemmer viser til at Norge sluttet seg til en enighet om å stanse avskogingen innen 2030 under klimatoppmøtet i Glasgow. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en plan for hvordan dette skal gjennomføres. Disse medlemmer understreker at Norge har satt et mål om at minimum 10 pst. av skogen skal vernes. Per januar 2022 var 5,2 pst. av skogarealet i Norge vernet. For det produktive skogarealet er verneandelen 3,9 pst. Disse medlemmer understreker at tempoet for skogvern må opp, og at 10 pst. av all skog må vernes innen 2030. Vernet må dessuten sikre et representativt utvalg av skogene våre. Disse medlemmer mener at all gammelskog bør vernes. I Norge er om lag 2,4 pst. av all skog definert som gammelskog, skog som er eldre enn 160 år gammel.

Disse medlemmer understreker at det er mange ulike skogtyper i Norge, og nesten 60 pst. av alle norske arter lever i skog. Variasjonen i skogtyper og arts mangfoldet i norske skoger kommer av at Norge er et langstrakt og skogrikt land. Vi har store variasjoner i klima, værforhold, jordtyper og landskap.

Disse medlemmer påpeker at skog er det økosystemet som kommer dårligst ut i vurderingen av hvordan det står til i naturen vår. I Norsk rødliste for arter 2021 slås det fast at om lag 40 pst. av de truede artene i Norge påvirkes av skogbruk.

Disse medlemmer påpeker at det særlig er effekter av arealendringer, dernest skogbruk med bruk av blant annet flatehogst, som gir negativ effekt på artene. I tillegg kan skoggjødsling, markberedning, plukkhogst, treslagsskifte, bygging av skogsbilveier og fravær av skogbranner påvirke skogen negativt. For å forbedre si-

tuasjonen for de skoglevende artene må det tas sterkere naturhensyn, både gjennom skogvern og gjennom mer miljøvennlig skogsdrift.

Disse medlemmer påpeker at miljøhensyn og oppfølging av sertifiseringsordningene i hovedsak er overlatt til næringen selv, eller til private aktører som i liten grad er underlagt myndighetskontroll. Disse medlemmer mener på prinsipielt grunnlag at sertifiseringsordninger og kontroll av virksomheter, uavhengig av sektor eller bransje, bør foretas av uavhengige aktører og/eller offentlige myndigheter. Disse medlemmer viser til landbruks- og matministerens svar på skriftlig spørsmål nr. 2379 fra stortingsrepresentant Ola Elvestuen i juni 2022, der det ble stilt spørsmål om det er straffbart å bryte PEFC-standarden. Statsråden svarte at hun mener dagens ordning er fornuftig, men sa seg enig i at formuleringene i lovverket kan være uklare. Disse medlemmer påpeker at vi i dag har en forskrift under skogbruksloven som ikke fungerer, og det reageres i liten grad på brudd på PEFC-standarden.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre § 5 første ledd i forskrift om berekraftig skogbruk slik at den får et praktisk og juridisk innhold som medfører at brudd på miljøkravene i forskriften vil kunne medføre sanksjoner.»

«Stortinget ber regjeringen endre dagens metode for innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdier i norsk skog, og innføre tiltak som sikrer at miljøregistreringen foretas av uavhengige fagpersoner.»

«Stortinget ber regjeringen innføre meldeplikt for all hogst i gammel naturskog som ikke har vært flatehogd tidligere.»

Disse medlemmer viser videre til stortingsmeldingen «Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold» (Meld. St. 14 (2015–2016)), hvor det ved behandling i Stortinget ble vedtatt et mål om at 10 pst. av norsk skog skulle vernes. Ved utgangen av 2021 var rett under 4 pst. av den produktive skogen vernet. Disse medlemmer mener det er uheldig at det ikke er satt en frist for målet om 10 pst. skogvern, og at det ikke er utarbeidet en handlingsplan eller opptrappingsplan for finansiering som sikrer dette målet.

Disse medlemmer mener det er viktig å sikre de høyeste verneverdiene og et representativt utvalg gjennom skogvern. Den gamle naturskogen, skog som aldri har blitt flatehogd, har som regel mer variert struktur og er mer verdifull for natur og klima enn intensivt drevne skoger som har blitt flatehogd en eller flere ganger. Slike skoger blir stadig mer sjeldne utenfor verneområder, men vi har i dag ingen samlet oversikt over hvor slik skog finnes.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2024 legge fram en opptrappingsplan for finansiering av skogvern for å nå målet om 10 pst. skogvern innen 2030.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kartlegging av den eldste skogen, slik at vi kan sikre god forvaltning av denne.»

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne meiner også at det det trengst eit moratorium for flatehogst i dei gamle naturskogane inntil vernemålet er nådd. Sjølv om det er område som har vore utsette for kraftig hogst før 1900, så hadde ein ikkje same bruken av foredla og innførte treslag med tett plantasjedrift den gongen som i dag. Kunnskap og kartlegging og betre forvaltning er viktig å få på plass raskt.

På dette grunnlaget fremjar desse medlemene følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa innføre moratorium for flatehogst i dei attverande naturskogane og i skog som aldri før har vore flatehogd, inntil skogvernemålet er nådd.»

Desse medlemene er einige med landbruks- og matministeren i at skognæringa er ei viktig næring og at sjølv kvalitetssystemet og instruksjonen er godt fagleg forankra, men problemet er at systemet ikkje blir godt nok etterlevd. Desse medlemene viser til dokumentarserien i NRK «Hvem passer egentlig på skogen?» (sendestart november 2022, fleire episodar), som dokumenterer døme på svikt i etterleving av ansvaret næringa har teke på seg. Desse medlemene meiner dette syner at det trengst ein ny skogpolitikk med eit system som sikrar næringsuavhengige fagbiologiske registreringar av all naturskog og skog i Noreg eldre enn 100 år.

På dette grunnlaget fremjar desse medlemene følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa gjennomføre tiltak som sikrar næringsuavhengige, fagbiologiske registreringar av all naturskog og skog i Noreg eldre enn 100 år.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge skog som fungerer som viktig beskyttelse mot ras, flom og skred.»

Disse medlemmer viser til stortingsmeldingen «Verdier i vekst – Konkurransedyktig skog- og trenæring» (Meld. St. 6 (2016–2017)), hvor det står følgende:

«Regjeringen vil kartlegge hvor den eldste skogen finnes, for å sikre god forvaltning av denne.»

Disse medlemmer viser til at dette punktet ikke har blitt fulgt opp, på tross av at en pilotstudie, ved hjelp av fjernmåling, av forekomsten av naturskog i Oslo og Akershus viste at dette var gjennomførbart. Pilotstudien viste at det kun fantes 1 pst. naturskog igjen i denne regionen. Disse medlemmer mener at det er behov for en oversikt over hvor disse skogene finnes, og denne informasjonen må gjøres allment tilgjengelig som et kartlag i relevante databaser og plattformer. Det handler om å ta vare på vår felles naturarv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Stortinget i 2015 vedtok at Natur i Norge (NiN) skulle ligge til grunn for kartlegging av norsk natur, men at Miljødirektoratets naturtypekartlegging ikke er i tråd med prinsippene i NiN. Disse medlemmer mener det må være et mål å samordne NiN, slik at man får et best mulig felles kunnskapsgrunnlag.

Disse medlemmer vil videre vise til at Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet i 2021 vurderte behovet for kartlegging av den eldste skogen i Norge. Departementene kom frem til at eksisterende data fra skogbruksplanlegging gir god oversikt over hvor den eldste skogen finnes, og at det derfor ikke er nødvendig med ytterligere kartlegging av denne. Departementene vurderte også at effekten av livsmiljøer forvaltet som nøkkelbiotoper og miljøhensynene i det sertifiserte skogbruket, sammen med verneområdene etter naturmangfoldloven, i all hovedsak har sikret god forvaltning av den eldste skogen.

Disse medlemmer mener det er viktig å utvikle skog, og at ung skog i god vekst tar opp mye CO₂, slik at klimautslippene blir mindre. Et effektivt skogbruk kan også bidra til mer fornybar biomasse som kan erstatte fossile ressurser. Videre vil mindre tilgang på norsk tømmer kunne føre til økt import av tømmer, noe som både kan medføre høyere priser på sluttprodukt til forbrukerne og økte utslipp fra transport. Disse medlemmer vil også påpeke at redusert hogst i Norge vil kunne øke presset på skogbruk i andre land som har svakere regulering av naturmangfold og bærekraft enn Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil påpeke at å båndlegge så store deler av det produktive skogarealet som foreslås, vil få store, negative konsekvenser for skogbruket og for tilførsel av fornybart råstoff til industrien.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til at det derfor er av stor viktighet at det er konsensus om lover og reguleringer, og at lovgivningen tar tilstrekkelig hensyn til alle berørte parter.

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at arealbruk, arealbruksendringer og skogbruk (LULUCF) er en del av den juridisk forpliktende klimaavtalen Norge inngikk med EU i 2019. Norge har gjennom denne avtalen forpliktet seg til at utslipp av CO₂ fra skog og arealbruk skal gå i null. Status per høsten 2022 var at Norge årlig slipper ut 6,7 millioner tonn CO₂, noe som skaper en utslippsgjeld overfor EU. Disse medlemmer mener regjeringen må legge frem en plan for hvordan dette utslippsgapet skal dekkes inn. Disse medlemmer viser videre til arbeidet som pågår for en prosess for en forsterket LULUCF-forordning i EU, hvilket innebærer at kravene til CO₂-utslipp fra LULUCF kommer til å bli strammere ytterligere inn. Disse medlemmer understreker at dette får konsekvenser for Norge, og for hvordan skog og arealbruk håndteres. Disse medlemmer mener Norge må forholde seg til og implementere det oppdaterte regelverket fra EU så snart dette er klart.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til EUs skogstrategi for 2030, som er et av initiativene under EUs grønne giv. Strategien skal bidra til at målet for biologisk mangfold og klimamålet i EU nås. Disse medlemmer legger til grunn at hovedtrekkene i denne strategien følges opp i Norge så snart den er implementert i EUs regelverk.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer i tillegg følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å verne produktiv skog, med mål om 7 pst. innen 2025 og 10 pst. innen 2030.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens metode for innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdier i norsk skog, og vurdere tiltak for å sikre at intensjonen med miljøregistrering er ivaretatt, og at miljøregistreringen har tilstrekkelig kvalitet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen stanse alle subsidier som går til hogst i bratt terreng og til skogsbilveier inn i områder som ikke har vært flatehogd tidligere.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa legge frem forslag om nødvendige lovendringer og endra forskrifter for å innføre søknadsplikt for all flatehogst, slik at denne kan vurderast etter naturmangfoldloven kapittel II om biologiske verneverdiar.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa snarast ta initiativ til ei større offentleg utgreiing med mål om å meisle ut ei ny berekraftig skogforvaltning bygd på ny kunnskap om klimagassutslepp, biologisk mangfald og alternative avverkingsmetodar.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen endre § 5 første ledd i forskrift om berekraftig skogbruk slik at den får et praktisk og juridisk innhold som medfører at brudd på miljøkravene i forskriften vil kunne medføre sanksjoner.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen endre dagens metode for innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdier i norsk skog, og innføre tiltak som sikrer at miljøregistreringen foretas av uavhengige fagpersoner.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen innføre meldeplikt for all hogst i gammel naturskog som ikke har vært flatehogd tidligere.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2024 legge fram en opptrappingsplan for finansiering av skogvern for å nå målet om 10 pst. skogvern innen 2030.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kartlegging av den eldste skogen, slik at vi kan sikre god forvaltning av denne.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringa innføre moratorium for flatehogst i dei attverande naturskogane og i skog som aldri før har vore flatehogd, inntil skogvern målet er nådd.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringa gjennomføre tiltak som sikrar næringsuavhengige, fagbiologiske registreringar av all naturskog og skog i Noreg eldre enn 100 år.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen kartlegge skog som fungerer som viktig beskyttelse mot ras, flom og skred.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 13*

Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å verne produktiv skog, med mål om 7 pst. innen 2025 og 10 pst. innen 2030.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:40 S (2022–2023) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Birgit Oline Kjerstad og Hilde Marie Gaebpie Danielsen om ein ny skogpolitikk – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 16. februar 2023

Marianne Sivertsen Næss

leder

Ole André Myhrvold

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
MH/imv

Vår ref
22/1845-

Dato
8. desember 2022

Svar på spørsmål fra Energi- og miljøkomiteen - Representantforslag 40 S (2022-2023) om en ny skogpolitikk

Hva saken gjelder

Jeg viser til energi- og miljøkomiteens oversendelse datert 22. november 2022 av Dokument 8:40 S(2022-2023) til klima- og miljøministeren, overført til landbruks- og matministeren. Komiteen ber om en vurdering av forslaget.

Representantene Birgit Oline Kjerstad og Hilde Marie Gaebpie Danielsen foreslår en ny skogpolitikk, med nye registreringer av skogen, forbud mot flatehogst i naturskog i påvente av vern, og innføring av søknadsplikt for flatehogst. Det foreslås at det gjøres en offentlig utredning for å legge til rette for en ny skogforvaltning.

Det framgår av mine kommentarer nedenfor at jeg er uenig i disse forslagene.

Om norsk skog og skogforvaltning

Forslaget tegner et bilde av tilstanden i norsk skog som jeg ikke kjenner meg igjen i.

Skognæringa er viktig for Norge. Et aktivt og lønnsomt skogbruk og en konkurransedyktig skogindustri har betydning for bosetting, sysselsetting og næringsutvikling i store deler av landet.

Skogen er også en del av løsninga på klimautfordringene. Skogen tar opp rundt halvparten av de samlede norske klimagassutslippene. Tilveksten i norske skoger er betydelig større enn hogsten. Det bidrar til karbonbinding og regjeringa fører videre og vurderer å styrke eksisterende klimatiltak i skog for å øke opptaket. Skogene er også viktige for friluftsliv, naturopplevelse og naturmangfold.

Skogressursene utvikler seg positivt

Skog med bestandsalder over 100 år utgjør nå over en tredjedel av skogarealet i Norge. Statistikken viser også at skog med bestandsalder over 160 år øker raskt og utgjør over 3 %. Landsskogtakseringen viser at skogen de siste 100 åra har økt i volum fra cirka 300 millioner kubikkmeter til rundt 900 millioner kubikkmeter samtidig som skogbruket har tatt ut rundt 1 milliard kubikkmeter.

Den årlige hogsten av skog har vært mellom 8 og 13 millioner kubikkmeter i hele denne hundreårsperioden, mens tilveksten etter hvert har utviklet seg fra rundt 10–12 millioner kubikkmeter for hundre år siden til rundt 24 millioner kubikkmeter pr år i dag.

Tilveksten har økt for både gran, furu og lauvtre, og er et resultat av vektleggingen av foryngelse i skogpolitikken fra 1900. Differansen mellom hogst og tilvekst er den direkte grunnen til den store økningen av trær med store dimensjoner og gammel skog.

Miljøinnsatsen i skogbruket øker

Skogbruket blir i dag drevet med basis i et lov- og regelverk med klar understreking av skogbrukets miljøansvar, og skognæringas sertifiseringssystem Norsk PEFC Skogstandard. Et viktig grunnlag er gode skogressurs- og miljøoversikter på den enkelte eiendom. I hovedsak blir dette kunnskapsgrunnlaget skaffet gjennom skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.

Fordi skogbrukstiltak kan føre til negativ miljøpåvirkning, er det gjennom lang tid utviklet ulike miljøhensyn i skogpolitikken, og det er utviklet miljøstandarder for det praktiske skogbruket. Disse hensynene skal sammen sikre at ulike livsmiljøer i skogen blir tatt vare på over tid. Et av de viktigste tiltakene for å ivareta viktige leveområder for rødlistearter er kartlegging av livsmiljøer og forvaltning av disse som nøkkelbiotoper der det som hovedregel ikke er hogst eller annen skogskjøtsel.

Om lag halvparten av artene på Rødlista er knyttet til skog. Utviklingen av viktige livsmiljøer for rødlistearter blir overvåket i Landsskogtakseringen, og informasjonen blir brukt ved periodevis revisjon av miljøregistreringene.

Det er registrert over 150 000 livsmiljøer i de norske skogene. Skogeierne har, med basis i livsmiljøregistreringene, frivillig satt til side over 71 000 større og mindre nøkkelbiotoper– i hovedsak som ikke-hogst-områder. Nøkkelbiotoparealet legger beslag på et anslått stående tømmervolum på rundt 10 millioner kubikkmeter i hogstklasse 4 og 5 (nær hogstmoden og hogstmoden skog). Dette utgjør en tømmerverdi på cirka 4 milliarder kroner (sams tømmerpris på kr 400).

Min vurdering av representantforslaget

Jeg er ikke enig med representantene i deres omtale av tilstanden i norsk skog.

Data fra Landsskogtakseringen viser at både det stående skogvolumet og arealene med gammel skog har økt betydelig det siste hundreåret. Tallet på store og gamle trær har også økt betydelig. Statistikk fra Landsskogtakseringen viser også at mengden død ved årlig øker med over 3 millioner kubikkmeter og utgjør snart 100 millioner kubikkmeter, noe som er viktig for en rekke skoglevende rødlistearter.

Representantene bruker ellers begrepet naturskog i flere sammenhenger. Begrepet er ikke entydig definert i Norge, og det er delte oppfatninger om forståelsen av begrepet. Forskjellige definisjoner av begrepet blir brukt i ulike sammenhenger, blant annet i arbeidet med Norsk rødliste (Artsdatabanken), Naturindeks for skog (Miljødirektoratet), Natur i Norge, NiN (Artsdatabanken) og i Landsskogtakseringen (NIBIO).

Bakgrunnen for utviklingen av de norske skogene er at de var hardt drevet i flere hundre år og til dels med store områder nesten uten skog rundt år 1900. Nå har rundt 70 års innsats for å bygge opp ny skog etter hogst, og 50 års innsats for å ivareta viktige miljøverdier gitt resultater.

Etter hvert har miljøhensyn ført til mer varierte ungsogger, og lauvinnslaget er vesentlig høyere. De siste årene har også mengden død ved økt betraktelig, og mange steder settes det igjen døde og levende trær på hogstflatene. Dette gjør at det er vanskelig å sette noen skarpe skiller der naturskog defineres som noe eget.

Kommentar til de enkelte forslagene i representantforslaget

- 1. Stortinget ber regjeringa gjennomføre tiltak som sikrar næringsuavhengige, fagbiologiske registreringar av all naturskog og skog i Noreg som er eldre enn 100 år.*

I dag gjennomføres miljøregistreringer i forkant av all hogst. Prosjektet Miljøregistreringer i Skog (MiS-prosjektet) startet for over 20 år siden. I prosjektet ble det gjennomført omfattende artsregistreringer i et forskningsprosjekt for å se om det var sammenheng mellom rødlistearter og strukturer i naturen, og for å klarlegge hvilke livsmiljøer som var viktige for rødlisteartene for å kunne ta hensyn til dem. Opplegget for Miljøregistreringer i Skog (MiS) er således utviklet på grunnlag av forskning og vitenskapelig dokumenterte sammenhenger mellom rødlistearter og livsmiljøer. Opplegget for miljøregistreringer er transparent, skal kunne etterprøves, og blir gjort etter en dokumentert metode. Slike livsmiljøer er registrert siden 2001 og inngår i skogeierens skogbruksplaner.

Natur i Norge (NiN) er et typeinndelingssystem for norsk natur som Artsdatabanken har ansvar for å utvikle og vedlikeholde. Universitetet i Oslo (UiO) har på oppdrag fra Artsdatabanken hatt det faglige ansvaret for systemet. Stortinget har lagt til grunn, jf. Innst. 144 S (2015–2015), at NiN skal utgjøre kjernen i kartlegging av naturtyper i Norge. Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer har tatt i bruk NiN. Miljøregistreringene foregår etter en fastsatt instruks basert på forskningen nevnt ovenfor og med basis i begreps- og inndelingssystemet i NiN.

Instruksen er altså den samme uavhengig av hvem som gjennomfører registreringene, og det er derfor etter mitt syn ikke grunnlag for å vedta dette forslaget.

- 2. Stortinget ber regjeringa innføre hogstmoratorium for flatehogst i dei attverande naturskogane og i skog som aldri før har vore flatehogd, inntil skogvemålet er nådd.*

Stortinget vedtok i 2016 at 10 % av det norske skogarealet skal vernes, og at vern av privateid skog skal skje som frivillig vern. Dette innebærer at skogeier selv foreslår areal til vern, og at miljømyndighetene avgjør om disse arealene skal prioriteres for vern etter

naturmangfoldloven. Frivillig vern har vært en svært vellykket framgangsmåte med lavt konfliktnivå og et godt utbud av verneverdige områder. Representantene kritiserer framdriften i skogvernet, men Stortinget vedtok ingen tidfestet framdriftsplan, noe som også ville vært vanskelig all den tid skogvernet blir finansiert over statsbudsjettet som er til behandling i Stortinget hvert år. Skog med bestandsalder over 100 år utgjør nå over en tredjedel av skogarealet i Norge. Statistikken viser også at skog med bestandsalder over 160 år øker raskt og utgjør over 3 %. Andelen gammel skog øker altså raskt, og det framstår ikke som nødvendig å innføre et slikt forbud siden over en tredjedel av skogen er over 100 år.

På den andre siden så vil et hogstforbud kunne ha store negative konsekvenser for den skogpolitikken Stortinget har trukket opp. En politikk som er en viktig del av det grønne skiftet. Hogstforbudet vil selvsagt også ha store negative konsekvenser for dem som har sin arbeidsplass i skogsektoren, og sist, men ikke minst er det svært vanskelig å se for seg hvordan et slikt forbud skulle avgrensas.

3. Stortinget ber regjeringa fremme forslag om nødvendige lovendringar og endre forskrifter for å innføre søknadsplikt for all flatehogst, slik at denne kan vurderast etter naturrnangfaldlova kapittel II om biologiske verneverdiar.

Det utføres anslagsvis 14000 hogster i året i Norge. Forslaget om meldeplikt for all flatehogst vil derfor medføre betydelige administrative konsekvenser både for kommunene og for skognæringen. Det vil også medføre betydelige merkostnader knyttet til byråkratiet.

I dag tar skogeierne miljøhensyn uten erstatning som blant annet – som nevnt foran – omfatter utlegging av områder som nøkkelbiotoper der skogen som regel ikke blir hogd. Det er også utviklet overvåkingsopplegg for å sikre at nøkkelbiotopene blir forvaltet i samsvar med regelverk og sertifikatkrav. Praktisk talt alt skogareal som er aktuelt for skogsdrift er etter hvert omfattet av skogbruksplaner med miljøregistreringer, og både offentlig og privat regelverk krever at skogeier skal ha kunnskap om miljøkvalitetene i området før det kan gjennomføres ulike skogtiltak.

Skogsektoren etterlever sine sertifikatsystemer som inneholder regler og restriksjoner etterspurt i markedet. Offentlige myndigheter gjennomfører både stikkprøvekontroller, etterkontroll knyttet til søknader om tillatelse eller tilskudd og overvåker også skogtilstanden gjennom Landsskogtakseringen. Det tas med andre ord store miljøhensyn i forbindelse med hogst. Jeg mener derfor forslaget om en meldeplikt for flatehogst er uheldig og unødvendig.

4. Stortinget ber regjeringa snarast ta initiativ til ei større offentleg utgreiing med mål om å meisle ut ei ny, berekraftig skogforvaltning bygd på ny kunnskap om klimagassutslepp, biologisk mangfald og alternative averkingsmetodar.

I Norge er det tett kontakt mellom forskning, næringsliv og forvaltning. På den måten sikrer vi at det er kort vei fra ny forskningskunnskap til den er tatt opp i næringslivet. Dette gjelder også i skogbruket. For eksempel er bedre kart, bruk av satelitter og GPS viktige verktøy for mer presisjon i skogbruket hvor en kan ta bedre hensyn til kulturminner, naturkvaliteter, myrdrag i terrenget med mer. Jeg har her vist statistikk fra Landsskogtakseringen som viser

at det blir stadig mer av mange av de naturkvalitetene som representantene etterspør. Jeg mener videre at jeg gjennom mine kommentarer har synliggjort at det i dag ikke er nødvendig å meisle ut en ny skogpolitikk, og at politikken fungerer godt.

Samtidig er det alltid mulig å bli bedre i gjennomføringen av et bærekraftig skogbruk, blant annet som følge av endret klima og behov for en robust skog, og er det er alltid viktig å søke mer kunnskap.

Dette er bakgrunnen for at Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med Klima og miljødepartementet har gitt et oppdrag til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet om å sammenstille et felles kunnskapsgrunnlag om den økologiske tilstanden i skog. Dette kunnskapsgrunnlaget skal så kunne bli brukt i Regjeringen sitt samlede arbeid med å etablere en meny av tiltak for å opprettholde eller bedre den økologiske tilstanden i norske økosystem. Regjeringen har bestemt at arbeidet først skal starte i økosystemet skog.

Aktuelle direktorater har fått i oppdrag å vurdere relevante tiltak og tilhørende virkemidler som bidrar til å opprettholde eller bedre den økologiske tilstanden i skog. Arbeidet vil bidra til bedre kunnskapen om relevante tiltak og virkemidler som kan tas i bruk. Det er også viktig å ha oppdatert kunnskap om ulike driftsmetoder slik at det er mulig for skogeierne og driftsapparatet å velge de riktige løsningene.

Med hilsen

Sandra Borch